

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoel; Dr F. A. den Boef, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Dr B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Naaldwijk; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, Amersfoort; Dr A. Ringnada, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Rotterdam; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Dr H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; Dr Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliakerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Geneeskunde en Magie, VI, slot.
— Gedicht van Joost van den Vondel. — Uit de Schrift: Verwarring, Jesaja 3:4-7. — Kerkelijk leven: „De Hebraut“ over het begrip „Scheppingsmiddelaar“. Prof. Dr G. C. Berkouwer, „Onpersoonlijk“. Studenten, opgepast. Revolutie met stille trom. — Even parkeer: Vrede. — Pop. wetensch. schetsen: Voetsporen Gods, III — Aan een jongeren tijdgenoot, no. 7. — Uit de historie: Calvijn-Castello, IV. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Heden geen catechismusbijlage.

CATECHISMUSBIJLAGE.

In de vorige week heeft ondergetekende door een tweetal vergaderingen, waarvan er ééne de noodzaak van reizen meebracht, zooveel tijd gemist, dat de catechismusbijlage niet meer op (den vervroegden) tijd de drukkerij kon bereiken. Vandaar dat nu de deze week moeten laten achterwege blijven.

K. S.

HOOFDARTIKEL

Geneeskunde en Magie.

VI. (Slot.)

Thans zijn wij toegekomen aan de vraag, welke positie het Christelijk geloof heeft in te nemen in den strijd tusschen de medische wetenschap en de magie.

Deze positie is verre van gemakkelijk.

Eenerzijds verzet het zich tegen de magie, anderzijds mist het in het wetenschapsideaal der moderne geneeskunde iedere aansluiting aan wat het omtrent den mensch bij het licht der Bijzondere Openbaring heeft leeren kennen. Het wil de grenzen, die God gesteld heeft niet overschrijden, maar het wil evenmin de grenzen terugschuiven, waardoor ook op het terrein der geneeskunde geen plaats meer zou overblijven voor het dienen van God in het aangezicht van Jezus Christus.

Wel kan het met de moderne geneeskunde een heel eind meegaan in de bestrijding der magie. Met haar vraakt het iedere poging om de geneezing met behulp van bovennatuurlijke krachten en machten af te dwingen. Sterker nog, het durft de magie in den grond zelfs een waan te noemen. Want hoe zou God zich ooit kunnen stellen onder de willekeurige macht van zondige menschen? Hij blijft altijd de Verhevene, Die ver boven het gewoel der menschen, Zijn raad uitvoert en volbrengt naar Zijn eigen welbehagen. Magie is niet slechts zonde tegen het eerste en het derde gebod, maar ze kan zelfs niet zijn, wat zij beweert te zijn.

En daarom kan het Christelijk geloof in zekeren zin geen bezwaar hebben tegen de pogingen der moderne wetenschap om in de magie het element van bedrog zooveel mogelijk te ontmaskeren en haar voor het overige terug te brengen tot processen, die niets bovennatuurlijks in zich hebben.

Maar anderzijds is het overtuigd van de geweldige gevaren en bezwaren, die het betreden van dit terrein met zich mee brengt.

Want de Heilige Schrift leert ons van geestelijke boosheden in de lucht en wie, die bij dit Woord wenscht te leven, zal de mogelijkheid durven ontkennen, dat duivelsche machten ook op het terrein der magie een rol spelen?

En is dit nu zoo, dan zal tenslotte ook de wetenschap, die zich de bestudeering der occulte krachten ten doel stelt (de z.g. parapsychologie), uiteindelijk in haar hypothesen en verklaringen moeten falen, omdat het rijk der geesten, voorzover Gods Woord ons daarover niet inlicht, aan de kennis van den mensch ontsnapt. In zulk een niet

te ontwarren situatie, die de magie biedt, waar — naar we op Schriftuurlijk standpunt redelijkerwijs mogen aannemen —, natuurlijke krachten en duivelsche werkingen zoo ten nauwste met elkaar vervlochten zijn, moet deze wetenschap een groote kans loopen, zich te verwarren in allerlei probleemstellingen, waarvan de beantwoording boven haar vermogen ligt. Het is dan ook merkwaardig om te zien, hoe de parapsychologie voor de verklaring van de door haar vastgestelde feiten niet alleen leentjebuurt speelt bij de natuurwetenschappen, maar ook, — en waarlijk niet het minst —, bij de pantheïstisch en mystisch georiënteerde wijsgeerige systemen.

Anderzijds echter mag het geloofsstandpunt er zich niet toe laten verleiden om alles, wat duister is en een bovennatuurlijks indruk maakt, dadelijk aan een directe werking van den duivel toe te schrijven. Want het is niet onmogelijk, dat men van dit onbegrepen eens in de toekomst een natuurlijke oplossing zal kunnen geven. De hypnose is hiervan een duidelijk voorbeeld. Bovendien kunnen wij niet, zooals wij zagen, in de magie het duivelsche element concreet aanwijzen, al mogen wij dan wel gelooven, dat het daarin aanwezig is. Trachten we toch dit te doen, dan kunnen de trieste gevolgen daarvan niet uitblijven. Ik behoef slechts op de heksenprocessen de aandacht te vestigen om mijn bewering nader te adstrueeren.

En de vraag rijst in dit verband, of de christen niet beter doet zich ook met de magie, i.e. het occultisme, als wetenschappelijk vraagstuk slechts in zooverre in te laten, als dit voor de handhaving en verbreiding van zijn geloof noodzakelijk is. Ik geloof niet, dat hij hier tot een cultuurtaak geroepen is in denzelfden zin als dit bij de andere takken van wetenschappen het geval is. Men mag toch nooit vergeten, hoe God de waarzeggerij en tooverij aan het oude Israël verboden had. Ik meen, dat hier ook van toepassing is het woord: „Maar haat ook den rok, die van het vleesch besmet is“.

En tenslotte leert ons de geschiedenis maar al te duidelijk, — en dit feit behoeft ons niet te verwonderen —, dat de magie nog nimmer iets tot stand bracht, wat blijvende waarde had, noch op zedelijk, noch op geestelijk gebied.

Eerder zou het mogelijk zijn het tegendeel aan te toonen.

Zelfs de hypnose, die tenslotte op natuurlijke wijze verklaard kon worden, blijkt bij het licht der moderne medische wetenschap een methode van behandeling, die, vergeleken met de gewoonlijk toegepaste therapie, in ethisch opzicht verreweg de mindere is. Het behoeft daarom niet te verwonderen, dat ook de moderne geneeskunde, ofschoon zij de hypnose in haar therapeutisch arsenaal heeft opgenomen, er uiterst voorzichtig mee is en er zooveel mogelijk naar streeft om zonder haar uit te komen.

Want men behoeft nog waarlijk geen geloovige te zijn om te erkennen, dat de mensch in de hypnose feitelijk ontdeeld wordt. De een persoonlijkheid stelt zich immers geheel onder de macht en den invloed van de andere. Het komt er hier dus wel zeer op aan, wie deze handeling verricht en met welk doel deze plaats heeft.

En dan kan men onder Christenen bovendien nog van meening verschillen over de vraag, of de prijs der geneezing in religieus opzicht niet te duur gekocht wordt, wanneer een geloovige zich tijdelijk zoo zeer aan een mensch bindt, dat hij daarvan een willoos werktuig wordt. Is het zoo heel zeker, dat de ziel in den religieuzen zin van het woord geen schade ondervindt van een psychisch herstel, dat op deze wijze verkregen is? De hypnose blijft toch een therapie, die haar doel slechts bereikt door het degraanderen van den mensch, die naar Gods beeld werd geschapen met een eigen verantwoordelijkheid.

En waar ik in de beoefening van het „magne-

Eendracht, doch eerst recht.

's Lands rechten en vryheden
Ick helpen sal in zwang;
In geen vereende steden
Gewetens felle dwang
Of tyrannye lyen:
Ick wensch de goe gemeent
En trouwe burgeryen
Door hefd' te sien vereent.

Ick heb van kindsche dagen
De vryheydt voorgestreen,
En 't harrenasch gedragen
Tot welvaert van 't gemeen:
Noch wil ick 't velden sweyen
Van Hollands fieren leeuw,
En met Oranje meyen ¹⁾
Bedecken wees en weeuw.

..... 't Is quaed een leeuw te dwingen,
Die door 't benautste streeft, en maeckter 't ruymste spoor.

JOOST VAN DEN VONDEL (Princelied,
en Klinkendicht op Frederick Hendrik)

¹⁾ takken.

tisme" principiëel geen verschil zie met die van de hypnose, blijf ik ook voor deze methode van behandeling uiterst huiverig. Dezelfde bezwaren als tegen de hypnose ingebracht kunnen worden, gelden ook hier, waarbij nog komt, dat hier de gevaren nog grooter zijn, omdat het meerendeels onbevoegden zijn, die zich als magnetiseurs opwerpen.

Verzet dus de geloovige Protestant zich tegen de magische handeling in de geneeskunde, daarmee is, zooals wij reeds opmerkten, niet gezegd, dat hij nu ook volledige bevrediging kan vinden in de ontwikkeling, die de moderne geneeskunde genomen heeft.

Den nadruk leg ik op het woord volledig.

Want hij mag haar niet op gelijke wijze verwerpen als de magie.

Voor wat betreft haar streven om door middelen, op natuurlijke wijze verkregen, het genezingsproces te beïnvloeden, zal hij haar in eere houden en tevens met groote dankbaarheid van haar kennis gebruik maken. Hij beschouwt haar ontdekkingen als middelen, door God den menschen ter beschikking gesteld om de ziekte, die naar Zijn wil ontstond, ook met Zijn hulp te bestrijden.

Al heeft God den mensch de beoefening der magie verboden en voor hem naar die zijde den pas afgesneden, dit beteekent nog niet, dat hij nu hulpeloos komt te staan in zijn strijd tegen de gevaren, die hem bedreigen. De Schepper van hemel en aarde heeft in Zijn genade den mensch binnen de grenzen door Hem gesteld nog zooveel te kennen en te onderzoeken gegeven, dat het onmogelijk is om zelfs bij eenige benadering te overzien, tot welke resultaten de voortgaande kennis der natuur het therapeutisch handelen zal voeren.

En de geloovige kan het niet anders dan toejuichen, dat de geneeskunde zich aan de macht van de magie heeft onttrokken en binnen die grenzen een eigen taak en roeping gevonden heeft.

De critiek van geloovige zijde op de moderne geneeskunde bestaat dan ook niet daarin, dat zij er naar streefde de natuurlijke oorzaken der ziekten op te sporen en poogde deze met natuurlijke middelen, die een redelijk verband met de kwaal hebben, te bestrijden, maar daarin, dat zij haar gezichtskring zoo zeer vernauwde, dat de mensch alleen naar zijn stoffelijke verschijning voor haar